

Ką daryti, kai prasideda ekstremali situacija?

**Kas yra mobilizacija?
Ką Jums reikia daryti, jeigu pamatėte priešo karius?**

5

Kas yra mobilizacija?

Ką Jums reikia daryti, jeigu pamatėte priešo karius?

DALIS

Vilnius, 2023

© Europos lengvai suprantamos kalbos logotipas „Inclusion Europe“.

Daugiau informacijos rasite:

<https://www.inclusion-europe.eu/easy-to-read/>

Šis tekstas parašytas **lengvai suprantama kalba**.

Lengvai suprantama kalba reikalinga žmonėms, kuriems sunku suprasti įprastus tekstus.

Lengvai suprantama kalba padeda jiems gauti naujos informacijos.

Tokių tekstų jau yra įvairiose pasaulio šalyse.

Šį tekstą parengėme pagal leidinį

„Ką turime žinoti apie pasirengimą

ekstremaliosioms situacijoms ir karo metui: rimti patarimai linksmiai“.

Leidinį galite rasti internete:

<https://kam.lt/leidiniai/ka-turime-zinoti-apie-pasirengima-ekstremaliosioms-situacijoms-ir-karo-metui-rimti-patarimai-linksmiai-2022-m-redakcija/>

Tekstą lengvai suprantama kalba rengė

Miglė Baltrūnaitė ir Agnė Župerkaitė.

Tekstą lengvai suprantama kalba vertino

Olga Podzemelnaja, Robertas Medveckis, Edita Dudko.

Piešiniai Iljos Bereznicko.

Iliustracijos iš <https://arasaac.org/> paveikslėlių galerijos.

Nuotraukos Krašto apsaugos ministerijos <https://kam.lt>,

Renatos Baniulienės <https://civsauga.lt>, policijos <https://policija.lrv.lt/>.

Bibliografinė informacija pateikiama
Lietuvos integralios bibliotekų informacinės
sistemos (LIBIS) portale ibiblioteka.lt.

© Ilja Bereznickas, 2015, 2023

© Krašto apsaugos ministerija, 2023

© Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Viltis“, 2023

ISMN 978-609-412-235-4

Spauskite čia:
atversite
puslapį

Turinys

Ką reiškia mobilizacija?	7
Kuriuos Lietuvos gyventojus gali pakviesti kariauti?	7
Ką daryti, jeigu prie namų pamatote žmogų su ginklu rankoje?	9
Ką daryti, jeigu prasidėjo oro pavojus?.....	9
Ką daryti, jeigu šalia namų sutikote karį iš kitos šalies?	12
Ką daryti, kai kas nors šaudo?.....	14
Kaip evakuotis iš vietos, kurioje vyksta karas?	16
Ką daryti, jeigu atėjo prieš kariai?	19
Ką daryti, jeigu pas Jus atėjo prieš kariai?	25
Kaip elgtis su prieš kariais?	26
Kaip atpažinti Lietuvos karį?	26
Padėkite kitiems	27

Ką reiškia mobilizacija?

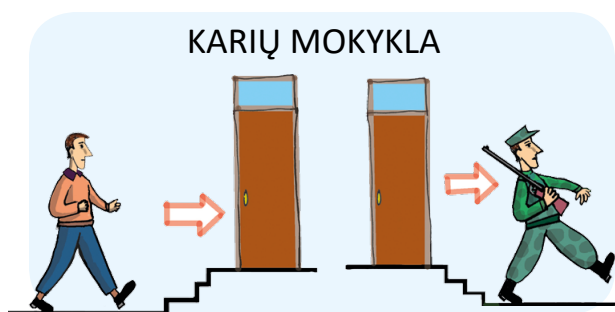
Mobilizacija reiškia, kad:

- prasidėjo karas,
- kai kuriuos Lietuvos gyventojus kvies kariauti.

Kuriuos Lietuvos gyventojus gali pakviesti kariauti?

Lietuvos gyventoją pakvies kariauti, jeigu:

- gyventojui yra nuo 18 iki 60 metų,
- gyventojas baigė karinius mokslus, dėl kurių gali eiti kariauti.

Jeigu žmogus nesimokė, kaip kariauti, jį pakvies mokytis.

Tada jis galės prisijungti prie kariuomenės.

Lietuva taip pat pakvies kariauti moteris, kurios baigė šiuos mokslus:

- medicinos,
- slaugos,
- akušerijos.

Akušeriai yra žmonės, kurie padeda gimdyti.

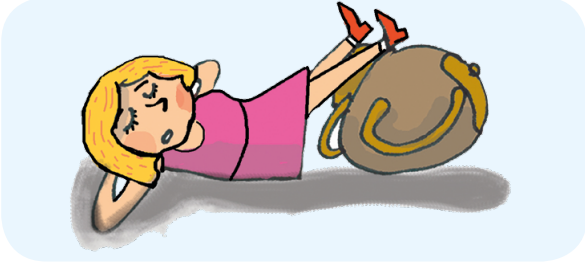

Visi šie žmonės gali padėti:

- sužeistiems kariams,
- sužeistiems gyventojams.

5 Dalis

⇒ Atgal į turinį

Kai kiti kariaus, Jūs liksite namuose, jeigu:

- Jūs esate moteris.
 - Turite negalią.
 - Jums yra 17 metų arba mažiau.
 - Jūs mokotės universitete.
 - Jūs galite priimti sprendimus, pavyzdžiui:
 - ką nusipirkti,
 - kur gyventi,
 - ką dirbti,tik su kitų žmonių pagalba.
- Tai vadinama neveiksnumu.

Jeigu Jūsų nepakvietė kariauti, stenkitės būti ramūs.

Jūs galite toliau:

- dirbti,
- ilsėtis.

Ką daryti, jeigu prie namų pamatote žmogų su ginklu rankoje?

Jeigu prie namų pamatote žmones su ginklu rankoje:

- skambinkite telefono numeriu 112.

Ką daryti, jeigu prasidėjo oro pavojus?

Oro pavojus reiškia, kad kažkas gali užpulti Lietuvą.

Tai reiškia, kad tada Jūs būsite nesaugūs.

Oro pavojų sukelia priešo lėktuvai, kurie gali mėtyti bombas.

Apie lėktuvus su bombomis Jums praneš garsai.

Tai reiškia, kad lauke išgirsite sirenas. Sirenos kauks garsiai.

Jeigu yra oro pavojus, Jūs turite:

1. Išjungti visus elektros prietaisus, kurie naudoja elektrą, pavyzdžiui:
 - televizorių,
 - virdulį,
 - kompiuterį.

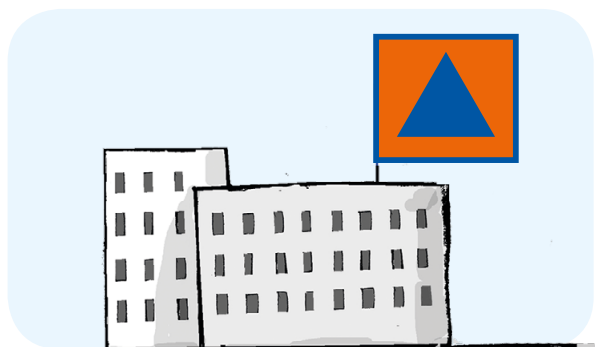
Tai reiškia, kad Jūs turite ištraukti jų laidus iš sienos.

2. Užgesinti šviesą namuose.

3. Jeigu galite, eikite slėptis į rūšį.

4. Jeigu liekate slėptis bute, eikite į kambarį be langų.

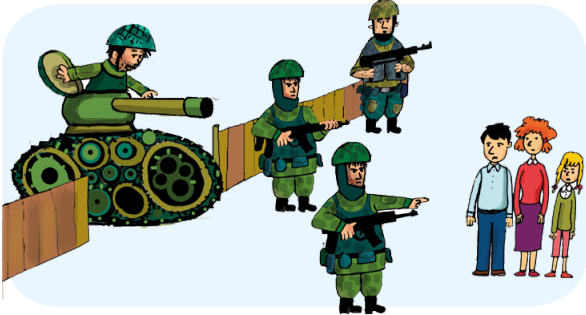

5. Jeigu bute nėra kur slėptis, eikite į kolektyvinės apsaugos statinį. Kolektyvinės apsaugos statinys yra toks namas, kur reikia eiti, jeigu:

- atsitiko nelaimė,
- prasidėjo karas.

Kolektyvinės apsaugos statinį žymime tokiu ženklų.

Ką daryti, jeigu šalia namų sutikote karių iš kitos šalies?

Jeigu šalia namų sutikote karių iš kitos šalies:

1. Pasistenkite likti ramūs.
2. Jeigu savo kieme matote karių, kuris nėra iš Lietuvos:
 - stovėkite, kur esate,
 - būkite tylus.
3. Jeigu savo kieme matote:
 - šautuvus,
 - žmones su šautuvais,
 - tankus ar mašinas,stovėkite arba eikite į kitą saugią vietą.

4. Nefotografuokite ir nefilmuokite karių, kurie yra iš kitos šalies. Jie gali supykti ir Jus nuskriausti.

5. Jeigu kalbate su žmogumi, kuris laiko šautuvą, išimkite savo rankas iš kišenių. Laikyti rankas kišenėse yra pavojinga. Tada karys gali pagalvoti, kad Jūs irgi turite ginklą.

6. Jeigu į Jūsų namus atėjo žmogus su šautuvu, išeikite iš savo namų.

⇒ Atgal į turinį

Ką daryti, kai kas nors šaudo?

Ekstremali situacija gali būti karas. Tada Jūs galite išgirsti, kaip kažkas šaudo.

Jeigu išgirdote šūvius ir tuo metu esate lauke:

1. Tuo pat griūkite ant žemės.
2. Užsidenkite galvą rankomis.
3. Prisispauskite kuo arčiau žemės.

Jeigu nebegirdite šūvių:

1. Likite ant žemės.
2. Šliaužkite į saugesnę vietą.

Saugi vieta gali būti, pavyzdžiui:

- rūsys,
- požeminė perėja,
- griovys.

Jeigu išgirdote šūvius
ir tuo metu esate namie:

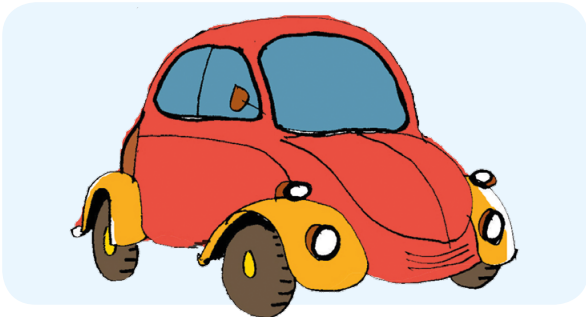
1. Būkite toliau nuo langų.
2. Namie išjunkite šviesą.
3. Eikite į kambarį be langų.

Jeigu namuose jaučiate pavojų,
eikite į kolektyvinės apsaugos statinį.
Kolektyvinės apsaugos statinys
yra toks namas, kur reikia eiti, jeigu,
pavyzdžiui:

- atsitiko nelaimė,
- prasidėjo karas.

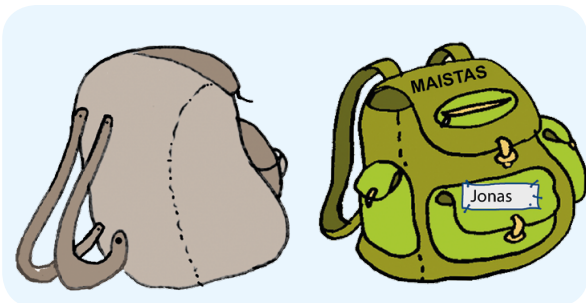

Kolektyvinės apsaugos statinį žymime
tokiu ženklų.

Kaip evakuotis iš vietos, kurioje vyksta karas?

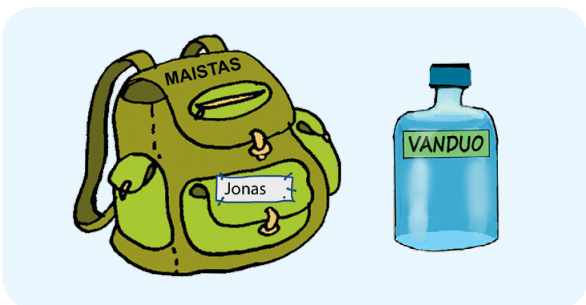
Jeigu esate mieste, kuriame vyksta karas, reikia evakuotis iš to miesto. Evakuacija reiškia, kad atsitikus nelaimei ar prasidėjus karui, Jūs turėsite išvykti iš savo namų. Iš savo namų turėsite išvykti į saugią vietą.

Evakuotis reikėtų taip:

1. Važiuokite į mažesnę gyvenvietę, pavyzdžiui, į kaimą.
2. Iš anksto pasiruoškite daiktus, kuriuos pasiimsite kartu su savimi.
3. Daiktus galite susidėti į kelias mažas kuprines.

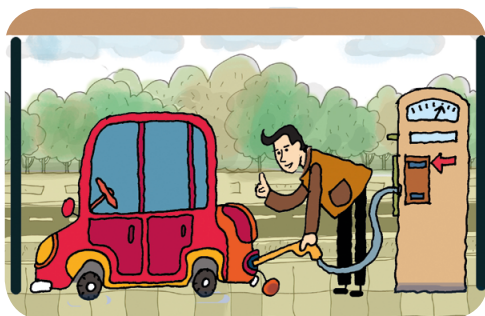
Taip nešti daiktus bus patogiau.

4. Vieną kuprinę su:

- vandeniu,
- maistu,
- dokumentais

būtinai visada nešiokitės su savimi.

5. Jeigu važiuosite mašina,
iš anksto pripilkite į ją benzino.
Tada mašina važiuos.

6. Važiuokite tuo keliu,
apie kurį Jums pasakė:

- policininkai,

- Lietuvos kariai.

⇒ Atgal į turinį

7. Jei išeinate,
apsirenkite labai paprastai.
Tai reiškia, kad Jūs turite vengti
žalių spalvų.
Jeigu apsirengsite žaliai,
atrodysite kaip kareivis.
Jeigu atrodysite kaip kareivis,
Jums bus pavojinga.

8. Eikite ar važiuokite tik tada,
kai lauke yra šviesu.

Ką daryti, jeigu atėjo priešo kariai?

Į Lietuvą gali ateiti kariai iš kitos šalies.

Jie yra mūsų priešai.

Juos vadiname priešo kariais.

Priešo kariai gali būti pikti.

Kariai gali skriausti žmones.

Tai vadiname okupacija.

Jūs turite išgyventi okupaciją.

Turėkite daug vandens:

- prisipilkite vandens į indus,
- prisipilkite vandens į vonią.

Vėliau gali būti sunku gauti vandens.

Vandens dar galite gauti:

- šuliniuose,
- upėse,
- ežeruose.

5 Dalis

⇒ Atgal į turinį

Jei Jums reikia maisto,
eikite į pagalbos teikimo vietą.
Ten žmonės dalina
humanitarinę pagalbą.
Humanitarinė pagalba yra
reikalingi dalykai.

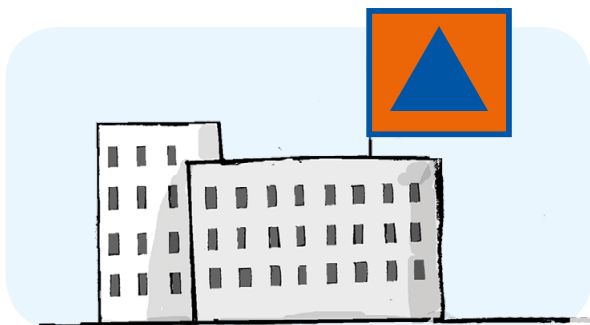
Humanitarinė pagalba yra, pavyzdžiui:

- vanduo,
- maistas,
- rūbai,
- antklodės,
- dantų pasta,
- muilas.

Humanitarinės pagalbos vietos yra,
pavyzdžiui:

- ligoninės,
- gaisrinės,
- mokyklos.

Tokias vietas vadiname kolektyvinės apsaugos statiniais. Šiuos statinius žymime tokiu ženklu. Čia žmonės gali susirinkti. Čia galite gauti reikalingų daiktų ir maisto.

Gali būti, kad parduotuves:

- sugriovė,
- uždarė.

Sugriautose parduotuvėse Jūs galite rasti:

- maisto,
- reikalingų daiktų.

Parduotuvėse elkitės atsargiai. Ten gali būti bombų.

Kai ieškote maisto, pagalvokite, kur jį įsidėsite. Pavyzdžiui, galite kartu pasiimti:

- dviratį,
- vežimėlį.

Taip galėsite vežtis maistą kartu.

5 Dalis

⇒ Atgal į turinį

Jeigu radote ginklą lauke,
palikite jį.
Liesti ginklą gali būti pavojinga.

Vaikščiokite tik dieną.
Apsirenkite taip:

- paprastai,
- kukliai.

Taip Jūs būsite saugus.
Jeigu Jūsų rūbai bus
ryškūs ar spalvoti,
Jus gali pamatyti priešo kariai.

Vaikščioti naktį yra pavojinga.
Į jus gali šaudyti kariai.

Jeigu esate moteris:

- užsidenkite galvą ir kūną,
- renkitės paprastas rūbais,
- slėpkite savo kūną.

Kariai gali būti nedraugiški moterims.

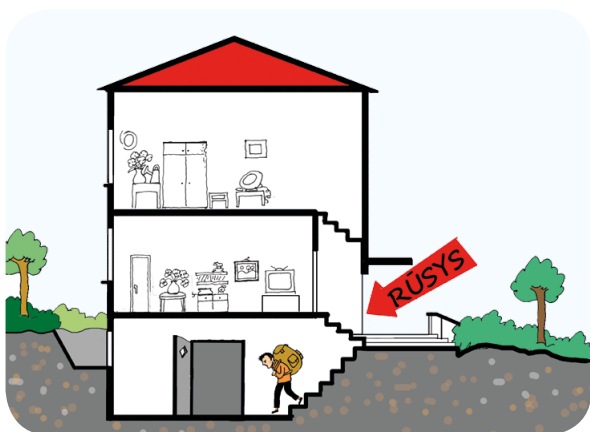

Atsisakykite, jeigu Jums siūlo:

- Jus filmuoti,
- Jus fotografuoti.

Jeigu matote negyvus žmones, palikite juos gulėti.

Patikrinkite, ar Jūsų namas saugus.

Pavyzdžiui, patikrinkite:

- ar šalia Jūsų kažkas šaudo,
- ar šalia Jūsų nėra priešų karių.

Jeigu Jums namas atrodo pavojingas, eikite kitur.

5 Dalis

⇒ Atgal į turinį

Pasislėpkite nuo priešų.
Geriausia gyventi slėptuvėje.

Slėptuvė gali būti:

- sandėliukas,
- apatinis namo aukštas,
- kambarys, kuris turi mažai langų.

Čia galite slėptis nuo:

- bombų,
- priešo karių.

Kai reikės pabėgti,
pagalvokite apie kelis išėjimus.

Išėjimas gali būti:

- langas,
- durys.

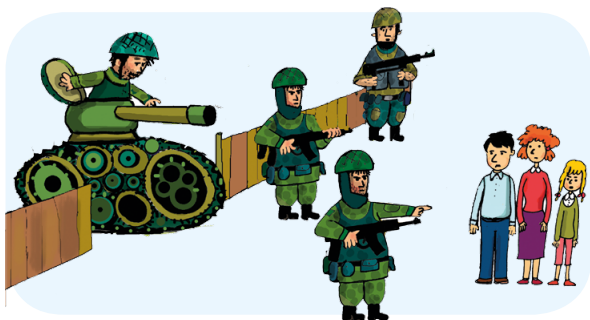

Geriausia būti su:

- draugais,
- šeima.

Tada lengviau išgyvensite ir apsiginsite.

Ką daryti, jeigu pas Jus atėjo priešo kariai?

Priešo kariai gali ateiti pas Jus.

Priešo kariai gali kalbėti su Jumis.

Priešo kariai gali Jus gąsdinti. Jie gali turėti ginklų.

Jeigu kariai prašo Jūsų dokumentų, pavyzdžiui, paso:

- ramiai juos parodykite,
- klausykite karių,
- žiūrėkite kariams į akis,
- ramiai kalbėkite.

Kaip elgtis su priešo kariais?

Nedraugaukite su priešo kariais.

Nekalbėkite su jais gatvėje.

Jeigu priešo kariai

Jus kviečia į susitikimus,

atsisakykite.

Pasakokite kitiems, ką blogo daro priešo kariai.

Kaip atpažinti Lietuvos karį?

Jūs turite draugauti su Lietuvos kariais.

Lietuvos kariai nori Jums padėti.

Turite patikrinti, ar kariai,

kuriuos matėte,

yra iš Lietuvos.

Visi Lietuvos kariai nešioja

panašius rūbus.

Šie kariai nešioja Lietuvos vėliavą ant dešinės rankovės.

Lietuvos karį matote nuotraukoje.

Visi Lietuvos kariai
kalba lietuviškai.

Pakalbėkite su jais.

Paprašykite Lietuvos karių parodyti
Jums savo dokumentus.

Lietuvos kariai gali Jums pasakyti:

- savo vardą,
- savo pavardę.

Tada žinosite, kad šie kariai
tikrai yra iš Lietuvos.

Padėkite kitiems

Padėkite kitiems žmonėms,
kuriuos nuskriaudė prieš kariai.

Padėkite, pavyzdžiui:

- sužeistiems žmonėms,
- išsigandusiems žmonėms.

Taip visi kartu

lengviau išgyvensite karą.

2023 08 10. Tiražas 5000 egz. Užs. Nr. GL-260

Išleido Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija,
Totorių g. 25, LT-01121 Vilnius.

Leidinyi išleistas bendradarbiaujant su
Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Viltis“.

Maketavo Krašto apsaugos ministerijos bendrųjų reikalų departamento
Vaizdinės informacijos skyrius, Totorių g. 25, LT-01121 Vilnius.

Spausdino Lietuvos kariuomenės Karo kartografijos centras,
Muitinės g. 4, Domeikava, LT-54359 Kauno r.